

در خصوص مقاله "هوش مدیریتی مدیران بیمارستان‌های شهر ساری"

محمد رضا شیخی چمان* ^{۲۰۱}id

^۱ دانشجوی دوره دکتری تخصصی اقتصاد سلامت، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، تهران، ایران
^۲ دانشجوی دوره دکتری تخصصی اقتصاد سلامت، مرکز تحقیقات علوم مدیریت و اقتصاد سلامت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، تهران، ایران

* نویسنده مسئول: محمد رضا شیخی چمان

sheikhy.mr@iums.ac.ir

ارجاع: شیخی چمان محمد رضا. نامه به سردبیر: در خصوص مقاله "هوش مدیریتی مدیران بیمارستان‌های شهر ساری". راهنماهای مدیریت در نظام سلامت ۱۳۹۹؛ ۵(۱): ۷-۱۰.

واژه‌های کلیدی: مدیر، هوش مدیریتی، هوش اقتصادی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۱/۱۷
 تاریخ اصلاح نهایی: ۱۳۹۹/۰۲/۲۲
 تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۲/۲۸

کاربرد مدیریتی: توسعه ابعاد مدل هوش مدیریتی و افزودن بعد هوش اقتصادی به آن در راستای انتخاب مدیران بهداشت و درمان با محور شایسته سالاری

مطالعات انجام گرفته، مدیران باهوش مدیریتی بالاتر در انجام وظایف مدیریتی خود همانند برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری و رهبری موفق‌تر عمل می‌کنند (۳-۲) و به همین دلیل سازمان‌های بسیاری هوش مدیریتی را به‌عنوان یکی از ملاک‌های استخدام و ارتقای شغلی مدیران قرار می‌دهند. نویسندگان مقاله به‌منظور سنجش هوش مدیریتی، بر مبنای نظریه هوش چندگانه جو اوئن (۴)، از ۳ بعد هوش عقلی، هوش هیجانی و هوش سیاسی استفاده کرده‌اند (۱). جو اوئن هوش عقلی را توانایی مدیریت و تحلیل اعداد و ارقام و استفاده از آن‌ها در تصمیم‌گیری و حل مسئله، هوش هیجانی را توانایی شناخت، کنترل هیجانات و عواطف در راستای ایجاد ارتباط مؤثر با دیگران و ترغیب آن‌ها برای انجام کار و هوش سیاسی را مجموعه مهارت و دانش همچون کسب و ایجاد شبکه قدرت و استفاده از آن برای در دست گرفتن کنترل امور و مدیریت تغییر بیان کرده است (۴).

با توجه به عواملی همچون محدود بودن بودجه نظام سلامت، سهم پایین بخش بهداشت و درمان از تولید ناخالص داخلی کشور، بدهی صندوق‌های بیمه‌ای به بیمارستان‌ها و افزایش هزینه‌های نظام سلامت (به دلایلی همچون تغییر ترکیب جمعیتی و مسن شدن، گذارهای اپیدمیولوژیکی، تغییر رفتارهای سلامت، پزشکی شدن جامعه، گسترش و

سردبیر محترم مجله راهنماهای مدیریت در نظام سلامت مقاله جناب آقای دکتر مصدق‌راد و جناب آقای عباسی، تحت عنوان "هوش مدیریتی مدیران بیمارستان‌های شهر ساری" که زمستان ۱۳۹۸ در دوره ۴، شماره ۴ و صفحات ۹۴-۲۸۱ در این مجله به چاپ رسیده است (۱) را با دقت مطالعه نمودم. این مطالعه اولین مطالعه جامع کشوری انجام شده در زمینه هوش مدیریتی مدیران می‌باشد که نویسندگان با طراحی ابزار محقق‌ساخته ایندکس هوش مدیریتی و انجام اعتبارسنجی آن، به سؤال اصلی تحقیق پاسخ دادند و از این جهت ارزشمند بوده و دریچه جدیدی در راستای انتخاب مدیران بهداشت و درمان شایسته، بر روی سیاست‌گذاران نظام سلامت کشور می‌گشاید.

به دلیل چند بعدی بودن آن، صاحب‌نظران حوزه روانشناسی اتفاق نظری از تعریف هوش نداشته و هر کدام به طریقی آن را بیان می‌کنند و شاید بتوان "ظرفیت، توانایی و مهارت افراد برای درک مفاهیم پیچیده و حل مسائل با استفاده از استدلال و تفکر منطقی و یادگیری از تجربه برای سازگاری بهتر با محیط پیرامون" را یکی از جامع‌ترین تعاریف هوش قلمداد کرد. همانگونه که در متن اصلی این مقاله اشاره شده است، عملکرد مدیر به هوش، دانش، مهارت، شخصیت، فرهنگ و منابع انسانی بستگی دارد و بر مبنای

تنوع خدمات، افزایش تعرفه‌های خدمات مراقبت سلامت و استفاده از تکنولوژی‌های گران‌قیمت) از یک طرف و فشار روزافزون به بیمارستان‌ها در راستای کنترل هزینه‌ها (۵)، درآمدزایی و مستقل شدن از طرفی دیگر، به نظر می‌رسد که در شرایط تحریم‌های اقتصادی و مشکلات وابستگی به اقتصاد نفتی، و همچنین با در نظر گرفتن اینکه در قسمت نتیجه‌گیری مطالعه و ارائه پیشنهادات برای تحقیقات بعدی نویسندگان مقاله به توسعه مدل هوش مدیریتی با استفاده از ابزاری توسعه یافته‌تر اشاره کرده‌اند، بهتر است مؤلفه جدید و مجزایی به عنوان هوش اقتصادی به مدل معرفی شده افزوده شود که این هوش سطحی فراتر از هوش عقلی را در برگیرد.

سنجش هوش اقتصادی مدیران بهداشت و درمان کشور قبل از به کارگیری آنان در اجزای مختلف نظام سلامت، به سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیرندگان سلامت کمک خواهد کرد تا توانایی مدیریت بودجه و منابع مالی محدود مدیران، ارزیابی شده و مشخص گردد که چه تصمیمات اقتصادی در شرایط مختلف اخذ کرده و سازمان را در چه جهتی پیش می‌برند. حتی از این ابزار توسعه یافته به منظور ارزیابی عملکرد اقتصادی مدیران کنونی نیز می‌توان استفاده کرد و برنامه‌های آموزشی مناسبی بر مبنای نتایج به دست آمده تعریف نمود که با پوشش نقاط ضعف، مدیران نظام سلامت بتوانند با کسب مهارت و توانمندی‌های لازم، مدیریت درآمد و هزینه مراکز خود را به بهترین شکل ممکن انجام دهند. همچنین در سطحی فراتر می‌توان برای هر مدیر یک کارنامه هوش مدیریتی صادر کرد و عملکرد مراکز بهداشتی و درمانیشان را بر مبنای این معیار مورد تحلیل قرار داد و پیشنهادات علمی مبتنی بر شواهد در راستای بهتر شدن اوضاع مراکز ارائه داد.

در مجموع می‌توان گفت انتخاب مدیران مراکز مختلف از

جمله مسائلی است که بایستی با محوریت شایسته‌سالاری بدان توجه ویژه شود. یک مدیر برای اینکه بتواند امور محوله را به درستی پیش ببرد نیازمند توانمندی‌های متفاوتی بوده که مهارت‌های انسانی و اقتصادی از جمله آن‌ها هستند، یعنی مدیرانی که در کنار استفاده درست از منابع انسانی، از منابع اقتصادی سازمان خود نیز بهترین استفاده را برده و به مفاهیمی همچون اثربخشی و کارایی منابع توجه دارند. مجموع این عوامل قبل از به کارگیری افراد در پست‌های مدیریتی بایستی در سطح کلان مورد توجه سیاست‌گذاران نظام سلامت کشور قرار گرفته و به دلیل محدودیت بودجه نظام سلامت و مشکلات اقتصادی مراکز بهداشتی و درمانی، بیش از پیش نسبت به سنجش مهارت‌های اقتصادی مدیران حساسیت صورت گیرد.

البته ذکر این نکته خالی از لطف نیست که اخیراً در نظام سلامت کشور ایران اقدامات مناسبی انجام شده که از جمله آن‌ها می‌توان به تاسیس مؤسسه عالی توسعه و تربیت مدیران نظام سلامت ایران (معمد) اشاره کرد که با هدف توانمند سازی مدیران و رؤسای بیمارستان‌ها و به دلایلی همچون بالا بودن میزان هزینه‌های بیمارستانی و نیاز روزافزون به افزایش سطح پاسخگویی و افزایش کیفیت ارائه خدمات بهداشتی و درمانی راه اندازی شده است (۶). همچنین می‌توان به استفاده روزافزون از فارغ‌التحصیلان رشته‌های مرتبط مدیریتی و اقتصادی همچون مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی، سیاست‌گذاری سلامت و اقتصاد سلامت در پست‌های مدیریتی مختلف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اشاره کرد که این افراد در دوره‌های آموزشی خود به خوبی با مفاهیم مدیریتی و اقتصادی آشنا شده و می‌توانند با به کارگیری درست در جایگاه‌های مرتبط شغلی در زمینه‌های مختلفی مثمر ثمر واقع شوند. در پایان باید به این موضوع اشاره کرد که برخی منابع هوش اقتصادی و هوش مالی را مفاهیمی جدا از هم می‌دانند (۷)، اما در این متن نامه به سردبیر، منظور از هوش اقتصادی همان هوش مالی می‌باشد.

References

- 1) Mosadeghrad AM, Abbasi M. Managerial Intelligence of Hospital Managers in Sari, Iran. *Manage Strat Health Syst* 2020; 4(4): 281-94. doi: 10.18502/mshsj.v4i4.2483. [Persian]
- 2) Doustdar M, Mombini Y, Goodarzi M. Investigating the Effect of Transformational Leadership on Organizational Changes with an Emphasis on the Mediating Role of Political

Intelligence. *Quarterly Journal of Public Organizations Management* 2016; 4(3): 85-104. [Persian]

- 3) Baczyńska A, Thornton GC. Relationships of analytical, practical, and emotional intelligence with behavioral dimensions of performance of

- top managers. Int J Select Assess 2017; 25(2): 171-82. doi: 10.1111/ijsa.12170.
- 4) Owen J. How to Manage: The Art of Making Things Happen. 2nd ed. UK: Prentice Hall; 2009.
 - 5) Masoudi Asl I, Bakhtiari Aliabad M, Akhavan Behbahani A, Rahbari Bonab M. Health Care Costs in Iran and How to Control It. Iran J Health Insur 2019; 1(4): 117-27. [Persian]
 - 6) Ministry of Health and Medical Education. Available from URL: <http://behdasht.gov.ir/?siteid=1&pageid=1508&newsview=175929>. Last Access: Mar 3, 2020. [Persian]
 - 7) Popovici, VI, Malaescu AM. Economic Intelligence-Theoretical and Practical Aspects. Annals-Economy Series 2014; 6: 286-88.

Letter to the Editor

Managerial Intelligence of Hospital Managers in Sari City, Iran

Mohammadreza Sheikhy-Chaman^{1,2*} ¹ Ph.D. student of Health Economics, School of Health Management and Information Sciences, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran² Ph.D. student of Health Economics, Health Management and Economics Research Center, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

* **Corresponding Author:** Mohammadreza Sheikhy-Chaman
sheikhy.mr@iums.ac.ir

ABSTRACT

Citation: Sheikhy-Chaman M. Managerial Intelligence of Hospital Managers in Sari City, Iran. *Manage Strat Health Syst* 2020; 5(1): 7-10.

Received: April 05, 2020

Revised: May 11, 2020

Accepted: May 17, 2020

Selection of managers for the health care organizations is an important issue that should be taken into consideration by health policy makers based on meritocracy. Managerial intelligence is one of the concepts considered in the selection of managers that has different dimensions such as intellectual intelligence, emotional intelligence, and political intelligence. For many reasons such as limitation of the health system's budget and increase of costs, economic intelligence should be added to the introduced managerial intelligence model as a separate concept.

Key words: Manager, Managerial intelligence, Economic intelligence